

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	AP25796199 «Физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу: Қазақстан Республикасындағы кедергілер және оның даму перспективалары»
Жоба өзектілігі	Қазақстан Республикасында көптеген жылдар бойы физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамту проблемасын шешудің дәйекті қадамдары жасалуда. Республикада жұмыс берушілердің шығындарын субсидиялау және мүгедектігі бар адамдар үшін жұмыс орындарын квоталау сияқты жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу құралдары құрылды және жұмыс істейді. Алайда, ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің мәліметінше, еңбекке қабілетті жастағы мүгедектігі бар 425 мың азаматтың тек 30% - ы ғана жұмысқа орналастырылған және жұмыс істейді. Мүгедектігі бар адамдарды жұмыспен қамтудың төмен деңгейі, мүгедектігі жоқ адамдармен салыстырғанда, әдетте, халықтың осы тобын материалдық қолдауға мемлекеттің жоғары шығыстарына, ең алдымен зейнетақы жүйесіне жүктеменің өсуіне алып келеді.
Жоба мақсаты	Осы ғылыми жобаның мақсаты Қазақстан Республикасында физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің жай-күйін зерттеу және талдау, осы азаматтардың жұмысқа орналасуына кедергі келтіретін факторларды, кедергілерді анықтау және жұмыспен қамту деңгейін арттыруға және халықтың әл-ауқатын жақсартуға бағытталған ұсыныстарды одан әрі әзірлеу үшін оны дамыту перспективасын айқындау болып табылады
Жоба міндеттері	1. Библиометриялық талдаумен әдеби шолу негізінде физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің мәнін ашу. Бұл талдау физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің теориялық негіздерін зерделеуге, физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамту ерекшеліктерінің нақты аспектілерін ескеретін тұжырымдамалық модель әзірлеуге және осы азаматтарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу бойынша дамыған елдердің тәсілдерін айқындауға мүмкіндік береді. 2. Дамыған елдердің физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің әлемдік тәжірибесін зерделеу бұл қазіргі кезеңде физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамту деңгейінің нәтижелерінің оң серпінін көрсетеді, бұл физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеуді жақсарту бойынша осы елдерде қабылданып жатқан шараларды салыстырмалы талдауға негіз болады. 3. Қазақстан Республикасында физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің жай-күйіне зерттеудің сапалық және сандық әдістерін қолдана отырып талдау жүргізу: - кедергі келтіретін факторларды, кедергілерді және оның даму перспективаларын анықтау үшін физикалық кемістігі

	бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің ағымдағы жағдайларын талдау; - физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтудың тиімді шараларын анықтау үшін сараптамалық сұхбат жүргізу; - кәсіпкерлік қызмет жолында кедергі келтіретін факторлар мен кедергілерді анықтау үшін физикалық кемістігі бар кәсіпкерлермен сұхбат жүргізу; - көпөлшемді статистикалық талдау әдісін пайдалана отырып, физикалық кемістігі бар азаматтармен және мүгедектігі жоқ азаматтармен сауалнама жүргізу қоршаған ортаның кедергі келтіретін факторларының жұмыспен қамту мәртебесіне әсер етуінің салыстырмалы нәтижелерін айқындау үшін құрылымдық теңдеу моделін құру. 4. Анықталған кедергілер мен тежеуші факторлар, сондай-ақ оның даму перспективалары негізінде ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі, сондай-ақ ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігіне ұсыныстар әзірлеу. Сонымен қатар физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеуді жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу. Осыған байланысты: - дамыған елдерде қолданылатын тиімді шаралар мен тәсілдердің тәжірибесін одан әрі бейімдеу үшін салыстырмалы талдау жүргізу; - анықталған кедергі келтіретін факторлар мен кедергілер, сондай-ақ оның даму перспективалары негізінде физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамту деңгейін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу; - Қазақстан Республикасында физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеуді жетілдіру жөнінде шаралар әзірлеу.
Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер	Қол жеткізілген нәтижелер: - 2025 жылы: физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің теориялық негізі зерделенді. Нәтижесінде осы санаттағы адамдарды жұмыспен қамтуға кедергі келтіретін және ықпал ететін факторларға кешенді талдау жүргізілді, бұл кешенді шешімдерді ұсыну және жұмыспен қамту бағдарламаларының тиімділігін арттыру үшін жұмыспен қамтудың интегративті моделін жасауға мүмкіндік берді. Сондай-ақ, физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамту ерекшеліктерін ескеретін және дамыған елдердің жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеуге көзқарастарын айқындайтын тұжырымдамалық модель әзірленді. Библиометриялық талдаудың көмегімен физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу саласындағы білімді дамытуға негізгі ықпал еткен негізгі бағыттар, авторлар, ұйымдар және тиісті көздер айқындалды. - Физикалық кемістігі бар халықты жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу бойынша келесі елдердің тәжірибесі зерттелді: Оңтүстік Корея, Ұлыбритания, Канада, Австралия, АҚШ, Жапония және Қытай. Бұл елдер белгілі бір критерийлер бойынша таңдалды. Нәтижесінде әлеуметтік-

	экономикалық даму деңгейі әртүрлі елдерде іске асырылатын практикалық шараларды салыстырмалы талдау негізінде мүгедектігі бар адамдарды жұмыспен қамту деңгейін арттыруға бағытталған мемлекеттік органдар үшін ұсыныстар әзірленді. Бұл елдердің тәжірибесін зерттеу мүгедектігі бар адамдарды жұмыспен қамтуға жәрдемдесудің саяси және практикалық тетіктерін талдауға салыстырмалы тәсілге негізделген. Бұл салыстырмалы талдау жүргізуге ғана емес, сондай-ақ мүгедектігі бар адамдарды Қазақстан жағдайында бейімдеу және қолдану мақсатында еңбек нарығына табысты интеграциялауға ықпал ететін негізгі факторларды анықтауға мүмкіндік берді. — "Қазақстан Республикасында ерекше қажеттіліктері бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеу" тақырыбында докторлық диссертация қорғап, 8D04103-Мемлекеттік және жергілікті басқару мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесі берілді. 31.03.2025 ж. № 1654-Б/а бұйрығы Күтілетін нәтижелер: - 2026 жылға: Қазақстан Республикасында физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеудің қазіргі жай-күйін, кедергілері мен перспективаларын кешенді талдау және ҚР БҒМ КОКСОН ұсынған журналда 3 (үш) мақала жариялау; - 2027 жылға: анықталған кедергілер мен тежеу факторлары, сондай-ақ оның даму перспективалары негізінде ұсыныстар әзірлеу. Физикалық кемістігі бар адамдарды жұмыспен қамтуды мемлекеттік реттеуді жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу және Arts and Humanities Citation Index немесе Social Sciences Citation Scex индекстелетін немесе Scopus Дерекқорында citescore бойынша кемінде 35 процентиі бар ғылыми басылымда 2 (екі) мақала жариялау.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер	1. Мышбаева Земфира Толегеновна – Scopus деректер базасында Индекс Хиршасы – 0, Scopus Author ID 57216613203 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216613203 Web of Science деректер базасында Индекс Хиршасы – 0, ORCID ID 0000-0003-2407-6790 https://orcid.org/0000-0003-2407-6790 2. Сокира Татьяна Сергеевна – Scopus деректер базасында Индекс Хиршасы – 1, Scopus Author ID 57205625491 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57205625491 Web of Science деректер базасында Индекс Хиршасы – 0, ORCID ID 0000-0002-4825-1189 https://orcid.org/0000-0002-4825-1189
Қолдану	Зерттеу нәтижелерінің негізгі тұтынушылары жеке және мемлекеттік ұйымдардың жұмыс берушілері, қоғамдық бірлестіктердің басшылары, мемлекеттік органдар, физикалық кемістігі бар адамдардың әлеуметтік-экономикалық интеграциясына қызығушылық танытатын зерттеушілер болып табылады.

Нақты аналогтармен салыстырғандағы басымдық	Талдаудың заманауи сандық және сапалық әдістерін пайдалана отырып, кешенді пәнаралық тәсіл, сондай-ақ ҚР Мемлекеттік органдары үшін ұсынымдар әзірлеуге жоғары практикалық бағдарлану. Көптеген зерттеулерден айырмашылығы, жоба халықаралық салыстырмалы талдауды ұлттық ерекшелікті терең эмпирикалық бағалаумен біріктіреді.
Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)	-
Патент туралы ақпарат	-